

Р. М. Рільке  
(1875—1926)

## Карло XII-й, король шведський, мчить по Україні

Мовби вечірні гори  
королі у легендах. Хворі  
зняті до них сліпнуть зори.  
Ціну зємель і життя творять  
на їх бедрах поясів збори,  
важкі манти з їхніх плеч.  
Пишновбраний стьожками вгору  
йде голий, стрункий меч.

Король-юнак з північних країв  
подоланий був на Вкраїні.  
Ненавидів гарфи він, їхній спів,  
і весну, і коси дівчини.  
На сірім їздив він коні,  
світилися сірі очі,  
та не тужили їх вогні  
припасть до ніг жіночих.  
Зір — в жадній русу не признав,  
ніхто його не цілував,  
і в лютости часи  
перловий місяць він зривав  
з прекрасної коси.  
Колиж найшла печаль, — у мить  
він вмів дівча приворожить,  
чия обручка дослідить,  
у кого теж така,  
і — псами, щоб не смів вже жить,  
цькував він юнака.

І він лишив край сірий свій,  
що й голос загубив,  
і мчав за спротивом мерщій  
до небезпек боїв,  
поки аж чуда вплив дивній:  
блукала п'ять, як в чарах мрій,  
залізом клямрів, але в ній  
меча не мав свого;  
і він до дійсности вертав:  
бій красний влестливим бував  
завзятости його.  
З коня не міг минути він  
довкола жаден рух.

Як срібляний був кілець дзвін,  
і мав свій голос кожен чин,  
й гула, мов з дзвонів глибин,  
душа річей навкруг.

Інакше й вітер був міцним,  
що в корогві стрибав  
як барс стрункий, коли із ним  
змагавсь зі сміхом трубний грім  
і віддих забивав.

А зверху вітер налетів:  
ось, ідучи, у бубон бив  
скрівавлений юнак;  
сюди й туди із ним ходив,  
мов з лави мертвих в гріб носив  
свого серця знак.

Й гора зрівнялась не одна,  
мов ще стара кора земна  
і досі не вляглась;

базальтом знялась сталь ясна,  
і кублилась юрма міцна,  
немов хиталась ширина  
лісів в вечірній час.

Підносивсь п'ятьми душний дим,  
хоч смерку час не був при цім,  
укрив все сивий шар;

Та ось вже з рубанцем новим  
знов спалахнув вогнем ясным  
врочистий ватри жар.

Йшли в наступ: в дивних убраннях  
цей фантастичний гурт провінцій;

та враз заліза сміх розлягсь:  
від срібропльмінного принца  
був бій вечірній в блискавках.

Прапори маяли, і друзі  
всі королівськими були  
у рухах й марнотратства тузі, —  
над пломінем будов в окрузі  
світитись зорі почали.

І була ніч. І бій поволі  
вертав як стомлений приплив,  
що був приніс мерців доволі,  
усе чужих, важких мерців.  
Обачно сірий кінь ступав  
(могутні п'ястуки минав)  
через мужів, що вмерли в полі,  
по чорній здоптаній травні.  
Іздець на сірому коні  
у вогких барвах видів долі

сріблястість, мов скалки скляні.  
 Сталь вяне, бачив, пють шоломи,  
 в швах панцирів мечі стерчать,  
 він бачив: в мертвих рук заломі  
 тріпочеться брокату шмат...  
 Не бачив більш.

Як в мріях далі  
 за громом бою мчав, палали  
 йому вогнисто лиця й сяли  
 мов у закоханого очі.

Перекл. Л. Мосендз

*Gilbert Keith Chesterton*  
Гілберт Кіс Честертон

## „Під знаком зламаного меча“

(Із збірки: „Невинність о. Бравна“. „The innocence of father Brown.“)

Тисячорукий сивий ліс із мільонами срібних пальців. Зорі на синьозеленому небі блищали холодним відблиском криги. Відлюдна, поросла густим лісом, околиця застигла, скована морозом. Западниці поміж стовбурами дерев чорніли, мов безодні печери пекла в скандинавських сагах, того пекла, в якому лютує мороз. Чотирикутня дзвіниця на церкві, і та мала якийсь нехристиянський вигляд, немов виступила з поганської північної саги, немов належала до якогось барбарського міста зпоміж приморських скель Ісландії. Дивна ніч для оглядування кладовища! А тимчасом, може й найкраща.

Воно розкинулось на зеленім горбі, що несподівано виростав із запорошеного снігом лісу і здавався сивим в непевному сьйві зір. Більшість могил було на його схилі, а до церкви нагорі вела крута, мов сходи, стежка. На самім вершку горба, на видному місці, стояв надгробок, яким це кладовище було вславлене, роботи одного з найбільших європейських різьбарів. Та його слава одразу померкла поруч із славою того, на чий могилі цей надгробок було поставлено. Накидану легкими рисами срібного олівця із зоряного сьйва, видно було лежачу постать, вилиту з масивного металю: дужі, зложені на грудях, руки, вгловах гармата, поважне обличчя, виголене по військовому та військовий стрій минулого століття, накреслений кількома простими лініями. По праву руку лежала шабля із відламаним вістряем, по ліву — Біблія. Соняшними літними днями сюди приїздили авто-